

Et Par Ord om Landbruget i de forenede nordamerikanske Stater.*)

Indtil i de nyeste Tider var Agerbruget i det Hele taget meget forsømt. Hverken Jordbunden eller Klimaet var Skyld deri, men de ældre Kolonisters og deres Efterkommeres Uvidenhed. Man beskæftigede sig mere med Skibsfart og Fiskeri, end med Jordernes hensigtsmæssige Dyrkning; med Product:Overskudet forsynede man kun de faa Kyst:Stæder og Vestindien; Udførselen var ubetydelig, selv til Nordlandet. Nu hersker derimod megen Forkjærlighed for Landbruget og dets Fremme overalt, dog især i de nordlige Stater. I alle Privat: og Statsforhold

erindre vi at have seet Faar, Køer og selv Heste gaae hen til Røe- og Kartoffeldyngerne og med ret god Appetit æde sig mætte, hvis de ikke bleve drevne derfra. Saaledes begyndte man ogsaa at give sig især med Staldfodringen, efter at man overalt havde seet de sunde, skønne, mælkkelige Køer i Huusmændenes Stalde, og man behøvede en Menneſkealder til at overbevise sig om, at 20, 30, 40 eller endnu flere Køer kunde forblive sunde, uagtet de vare sammen, og ernæredes paa samme Maade. Hvor meget Papir blev ikke skrevet og trykket fuldt, for at skaffe det Indgang og Tiltroe, som Naturen og Omstændighederne paapegede for os!

(P o h l).

*) Af: Hinton's history and topography of the united States.

gaae samtlige Erhvervsgrene, fra den simpjeste til den ædleste, rast fremad hos dette fri Folk, hvor Alt stræber hen til det Bedre, og dog søge fortsynede Jagttagere paa Continentet at bevise den store Usandhed, at man vilde finde sig lykkeligere, naar der var Udsigt til, snart at komme tilbage til den i Europa bestaaende Samfundsborden og de her herskende Lovformer. Man ærer og agter den Lykke, som de af ædle Monarcher med Wiisdom regjerede Nationer nyde, men ønsker sig dog ikke den i Europas monarchist regjerede Stater herskende Forsatning tilbage.

Siden de nordamerikanske Kjobmænd og Khandere, formedelft den tiltagende Concurrence, saae Gevinsten ved deres Speculationer betydeligt formindsket, er man, især efter Statsgjeldens Indfrielse, bleven saa klog, at anvende sine Kapitaler til Bedste for Jorden og for Agerbruget eller til Fabriksanlæg.

I Skovene i det Indre af Landet begynder den indvandrede Jordbruger sin Bosættelse ved at bygge et simpelt Blokhuus af Træ og Tømmer. Jldstedet sættes af raae Steen, med eller uden Skorsteen; Huset dækkes med Togsbaaner. Et saadant Huus har et Kjøkken, et Spisekammer, nogle Sove- og Forraadskamre samt fornsøden Kjelderleilighed. Ved Huset staaer Laden med Tærskeloen og Staldrum. Gjødningen samles paa et dertil bestemt Sted i Laden, i hvilken ogsaa habes Leilighed

til Opbevaring af Rodsværter o. desl. Ofte har man en særskilt Kornlade til Maisen. Underlags- Sommeret lægger man 4 til 5 Fod over Jorden paa Steenpiller, for desbedre at sikke sig imod Utsi.

I de Districter, som allerede ere godt befolkede, er man alvorlig betænkt paa at samle megen anismalt Gjødning, som man benytter saa hurtigt som muligt, ofte blandet med Kalk, Mergel og Gips. Sumpers Udtørring drives med Jver, forsaavidt ikke Omkostningerne derpaa, ved den høie Daglon, blive for byrdefulde. Ingenfinde undlader man at indhegne de Marker, som ere bragte under Dyrkning, da man veed hvor gavnligt saadant pleier at være for Sædafgroderne og Græsgangene.

De fleste Huusdyr fodres med Mais, og deres Underholdning bliver desaaarsag kun lidet bekostelig. I de nordlige Fristater vil Hveden ikke ret lykkes, man veed ei hvorfor; destomere udføres deraf fra de mellemste Stater, hvorimod Klimaet er i de sydlige for fugtigt for denne Sæd. — Ofte blander man Mais og Rugmeel sammen, og spiser gjerne det deraf bagte Brød. Byg dyrkes nu mindre, efterat Brugen af hidsende Drikkevarer er aftagen saa meget, af Overbevåisning om deres Skadelighed for Sundhed og Sædelighed.

I de nordlige Fristater vilde man gjerne udvide Dyrkningen af Røer, Rødder og Kartofler, langt mere end hidtil er skeet; men man troer, at de

folde Vintre vanskeliggjøre det, da Forraadene saa let forfryse. Derimod ere Græsgangene der langt yppigere end i Storbrittanien, og i Høbjergnings-tiden er Veirliget i Nordamerika tørrere. Med Skjønsonhed vælger og udseer man de for hvert Jordsmøn meest passende Græs; og Kleverarter.

Hampablen blomstrer især i Kentucky, Ohio, Illinois og Indiana, fornemmelig i den førstnævnte Stat. Hampen saaes 3 Gange i Rad, hvorefter udlægges med Græs, og naar man i nogle Aar har benyttet dette, begynder man, efter Behag, atster med Hampen. Dog forstaaer man endnu ikke at røde den saa godt som Russerne; thi Hampen faaer i Amerika alene Dug; ikke Vandrødning, hvilken sidste skal være nødvendig for den til stærke Skibs; og Ankertouge bestemte Hamp. Imidlertid stræber man nu, ved Maskiner, som adskille den ydre Skal fra den indre Lave, at give Hampen den fornødne Varighed, uden mindste Rødning. Ved en almindeligere Indførelse af denne hensigtsmæssige Tilvirkningsmaade, ville Amerikanerne kunne forsyne de europæiske Markeder med Hamp, for bedre Kjøb, end Rusland; ved omhyggelige Forsøg er det allerede godtgjort, at det amerikanske Hampes garn er ligesaa fint som det bedste russiske, en Erfaring, som vil bidrage til at gjøre det vestlige Europa uafhængigere af Rusland i dets Skibsudredninger. — Opfkylltet, frugtbart Land, som er Hampen saa tjenligt, findes meget hyppigt i Amerika.

Dyrkningen og Udforslen af Hør forsøges stedse mere. Det amerikanske Hørfrø lykkes ogsaa fortræffeligt i Europa. Da man lader baade Hør og Hamp fuldkomment modnes, og kun anvender Dugsrødning, saa har Amerikanernes Seildug ikke den tilbørlige Styrke. Dyrkeren af disse Planter staaer sig vel derved; men med Linnedspind befatter man sig kun lidet; derimod langt mere med Bomulds- spind. Den Hør, som man lod modnes til Sæd, veier en Trediedeel mindre, end den, som rustedes da den begyndte at modnes.

De nordamerikanske Heste ere hurtige; men ikke af saa svær Bygning som de, der findes i de engelske Østæder. Hornqvæget er, især i de nordlige Stater, melkerigt, og mange svære Stude mæstes til Slagtning. Faaret synes ikke at lykkes saa godt der som Hornqvæg eller Sviin, og Faarekjød pleier at staae i ikkun halv Priis imod Drekjød. Iøvrigt er Faaret sundere end i England og lider ikke af Glynderfyge, hvorfor man efterhaanden tillægger flere Faar for Uldens og Talgens Skyld. Fjerkræ findes hyppigt.

I de sydlige Stater lægger man meest Vind paa Tobaks-, Riis-, Bomulds- og Sukkeravl. Prisen paa Tobak er dog nu saa lav, at de mellemske Stater ofte foretrække Hvedeavlen. Tobaksavlen drives næsten udelukkende af Negere.

Om Kornets Indhøstning i fugtigt Veir*).

Der gives mange Metoder, hvorved den Skade, som ustadigt Høstveirilig almindeligviis forarsager, for en Deel kan undgaaes; og den Landmand, der har gjort sig bekendt med disse, saa at han efter Tid og Omstændigheder kan bringe dem i Anvendelse, vil saaledes formindste sit eget Tab og forsøge sin Tillid til Forsynet. I Norden og i Bjergegnene er Veirliget i Høstens Tid næsten bestandigt vaadt og Jorden altid fugtig. Man er beredt derpaa, og har lært at hjælpe sig. England har et meget fugtigere Clima end Tydskland, og dog bringer man der Hveden tør i Stak; Lader har man ikke. Engländerne ere Mestere i at sætte Stak; lærer man dem denne Kunst af, saa har man et Middel til, i ugunstigt Veirilig, hurtigt at bringe Kornet sammen. Satte man Stakken umiddelbart paa det afmeiede Stykke, saa kunde man siden efter udlufte Kornet og bringe det i Laden. Meget ofte forbliver det allerede tørre Korn, formedelst hurtigt indtruffen Bæde, hele Uger igjennem paa Marken, fordi det ikke var muligt at bringe det i Laden, medens det dog kunde været bragt i Stak. Istedetfor vor sædvanlige Høbsætning er i fugtigt Veirilig, især naar Jorden er vaad, Rundhøbsætningen meget hensigtsmæssig.

*) Af Pohls Archiv.

figere. Fremgangsmaaden herved er denne. Man stiller en Reg lodret paa Rodenden og omkring denne sættes, i en noget skraa Stilling, 8 til 13 andre Reg, ligeledes med Rodenden paa Jorden og Axene opad. Nu tager man en Reg til Dække, stiller denne først foran sig med Roden nedad, bøier Toppen ud til alle Sider, saaat der i Midten bliver en tragtformet Huling og sætter den derpaa omvendt ovenpaa Hoben, saaledes at Axene hænge ud over samme, som et Tag. En saadan kegeldannet Hob kan bestaae af 10 til 15 Reg, og at sætte den er intet vanskeligt eller seent Arbeide. Nyttten er indlysende; der kommer ingen Ax paa Jorden; Luften kan gjenneveire Hoben, fordi Regene ligge løst mod hverandre; de inderste Reg forblive tørre, endog i stærk Regn, og kun de blive vaade, hvor Regnen falder paa. Kjernen er bjerget, da den enten slet ikke bliver vaad, eller er udsat for Vindtrækket og saaledes snart igjen tørres. I Sværhoben ligge en Deel af Regene paa den fugtige Jord, som umiddelbart berøres af Axene. De blive, idetmindste for en Deel, vaade og tørres vanskeligt, da Luften hverken kan gjennevrænge eller omstryge dem. Erfaring har lært, at det i Rundhobe staaende Korn kan hele Uger igjennem staae ubestædiget paa Marken, og man kan da lempe Indagningen efter Veiret. Hvis man finder det raadeligere, at bringe det i Rundhobe satte Korn saa snart som muligt i Laden, saa viser Methodten sig atter her fordeelagtig. Saasnart Reg:

nen ophører, kan man ufortøvet begynde Indagnin-
gen, om endog Hobene, efter sidste Regn, ikke gans-
ke ere tørre og stikkede til Indagning; man lader
blot, før Bognen er kommen, de endnu vaade Reg-
sætte tilside, saaat Luften kan omstryge dem, og læs-
ser kun det Tørre. Almindeligt tørres de tilbage-
blevne Reg snart, og kunne endnu indages samme
Dag. Er dette ikke mueligt, saa sættes de paany
i Hob indtil de blive tjenlige; thi saa vaadt er dog
Veirliget aldrig, at der ikke skulde gives enkelte
regnfrie Dage, paa hvilke Soel og Lufttræk kunne
vise deres velgjørende Kraft; kun maae man med
Opmærksomhed gribe og med Iver benytte dem, og
ikke af een skjon Dag lade sig forlede til Troen paa
evigt Soelstin. Her gjælder Lydsfærnes Ordsprog:
"Hoffen und Harren macht Manchen zum Narren."

Forforskjellige Forholdsregler bør ogsaa iagttages
ved de forskjellige Kornsorter. Saaledes behøver
man ved Rugen alene at bekymre sig om, at den ei
kommer til at spire paa Straaet, men slet ikke at
frygte for Uffaldningen. Om denne kan Taler
mindst være i vaadt Veirlig, thi Rugkjernen er saa-
ledes inde sluttet i sin Vippe, at den kun ved et
stærkt Tryk eller Stød kan drives ud. Kun strax naar
den er modnet falder den let af, fordi Vipperne ved
Indtørringen aabne sig meer eller mindre; men lidt
efter lidt trække de sig igjen sammen, og inde slutte
Kjernen saameget desto fastere, som de selv blive
pergamentagtige, skjøndt de i Begyndelsen vare sprøde

og Skjøre. Heri ligger ogsaa Grunden til, at nyligt høstet Rug let lader sig tørste, og derimod sidenester, som bekendt, især i fugtigt Veirlig, giver meget Arbeide. Hvo, som endnu ikke har lagt Mærke til denne Omstændighed, behøver kun at sammenholde en Bippe fra forrige Aar med en, som nyligt er modnet. Denne Omstændighed er af Bigtighed i Praxis. Mange skynde sig med, saa hurtigt, som mueligt, at bringe Rugen fra Marken i Laden, i den Tro, derved at indskrænke Uffaldet; men de tage feil; thi er Bippet først engang bleven rigtig tør, saa trækker den Fugtighed af Lusten og slutter sig sammen. Det er derfor en utidig Frygt, at den Sæd, som har staaet for længe, skulde falde mere af under Indhøstningen, end den, som nyligt er bleven moden. Kunde man i vedholdende Regntider forhindre Groeningen paa Straaet, saa havde man ingen anden Ubehagelighed af at lade Rugen blive staaende til gunstigt Veirlig, end at Foderet tabte sit Syn, idet Straaet antog en graaelig Farve.

Meget værre er man i fugtigt Høstveir faren med Hvede og Byg. Hveden kan ikke, uden Fare, længe blive staaende paa Roden, men maa hugges saasnart Meelstoffet fuldkomment har uddannet sig, og paa denne Tid er Kjernen endnu ikke haard. Lader man den staae længere, faaer man, som bekendt, Glashvede. Dertil kommer endnu, at denne Sæd tørres meget hurtigt, bliver løs og derved tilbøielig til at falde af, hvilket man bedst bemærker,

naar en Storm har truffet en moden Hvedemark. Endnu større Skade foraarsages om Hveden bliver udsat for Væde. Den engang tørrede Kjerne bringes ved Fugtighed til at svulme og spire, hvorved den ikke alene bliver ubrugelig til Malt, men hvorved endogsaa Melets Godhed forringes.

Bygget modnes endnu hurtigere og pleier, meer end nogen anden Kornart, at overraske os. Det bliver let nakkeslaaet, og er det skaldet Byg, falder det af ved den lempeligste Behandling. Maae det ligge længe i Væde, saa forringes ikke blot Fodret, men Kornet bliver ubrugbart til Malt. Man gjør ders for rigtigst i, under fugtigt Veirlig, ikke at lade det ligge paa Skaar, men binde det op, og lade det veires i Hob. Herved forhindres det, at Axene komme til at ligge paa Jorden, hvilket altid befordrer Groeningen.

Noget til Kundskab om Marksneglene og deres Udrøddelse*).

Almindeligviis antages det, at stadig Fugtighed befordrer Sneglenes Væxt og Formerelse, og dette synes bekræftet derved, at man netop i Aaret 1831

*) Af Samme.

næsten overalt bemærkede en saa overordentlig Mængde af disse Dyr. Dette Aar udmærkede sig nemlig ved næsten uafbrudt Vindstille, fra Foraaret til Midten af October, hvilket forarsagede, at Jordbunden, uagtet der ikke faldt nogen betydelig Mængde Regn, bestandigen forblev fugtig, ja endog vaad; og det er sandsynligt, at denne Veirligets og Jordbundens Beskaffenhed var en Hovedarsag til Sneglenes Mængde og Størrelse. Med Hensyn til deres Forplantelse er imidlertid Meget ubekjendt. Man antager at Marksneglene forplante sig i Octbr. Maaned, eller dog fornemmeligt ved denne Tid, lægge strax derpaa deres Æg, som undertiden udfækkes om Høsten, men oftere ligge Vinteren over. De, som allerede om Høsten komme til Live, skulle strax igjen skjule sig, og først det følgende Aar opnaae deres fuldkomne Uddannelse. Det er altsaa en yrigtig Paastand, at de formere dem dagligen medens de æde. De blive vel kun ved deres Størrelse og ved den Skade, de anrette, bestandigen mere mærkelige; og hvor noie Kundskab mangler, forfalder man let til Fordomme, der snart blive til Troesartikler. Hvor stærk fremdeles deres Formerelse er, findes ikke med Bestemthed angivet noget Sted. Det samme er og Tilfældet med det Spørgsmaal: hvorlænge de leve? om de leve bestemt kun eet Aar, eller om de under visse Omstændigheder opnaae en længere Alder? og hvilke da disse Omstændigheder ere? noget, man dog nødvendigen maae vide, for at kunne gribe hen-

figtsmæssige Midler til deres Udrøddelse. Man har bestandigen antaget, at de havde et seigt Liv, og dog er det bemærket, at en Smule Kalkstøv eller Salt dræber dem; saaat endog en Snegl, der, undsluppen af sit Gjemme, krøb op ad en kalket Bæg, døde, da den var kommet omtrent en Fod iveiret, af den blotte Berøring med Kalken. Man ledes herved til det Spørgsmaal: om man finder Marksneglene paa kalk- og gipsagtige Jorder? eller paa den Sæd, som er bestrøet med Kalk? — hvilket maa besvares af Practikernes Erfaring. Ved at lægge Mærke til, hvilke Planter de med Begjærlighed søge og hvilke de derimod stye, vil man ogsaa deri finde Hjælpe midler til deres Udrøddelse, ved efter Behag at kunne lokke eller fordrive dem. Efter Rugen ere de især meget begjærlige. Saaledes saade en Landmand gjentagne Gange Rug uden at see noget komme op; og det var aabenbart, at alene Sneglene vare Skyld deri. Ved noiere Undersøgelse fandt han den udsaaede Sæd ganske udædt, saaat blot Skallen var tilbage. Det er derfor nødvendigt at gribe hensigtsmæssige Midler for at udrødde dem, og i Almindelighed er det raadeligst at dræbe dem, hvilket endog kan stee oeconomisk. Man driver nemlig Vænder og Kalkuner ud paa de med Snegle besatte Sædemarker. Hine opsamle disse og blive meget snart fede. Min Ven, Hr. Dr. Gleitsmann paa Wildenhain, lader Sneglene opsamles af Børn, imod en passende Betaling, og

fodrer Vænder og Kalkuner med dem. Virkningen af dette Foder overgaaer det gjorte Udlæg, og altsaa er Hovedhensigten opnaaet uden Bekostning. Ligeledes har jeg ogsaa erfaret, at Landmændene i visse Egne bruge Sneglene til at forbedre Bogns smørelsen med. De opsamle dem nemlig, og komme dem umiddelbart i Bogntjæren, hvor de, som bestaae af dyrisk Liim eller Gelee, snart opløse sig. Ved en saadan nyttig Anvendelse af Sneglene vilde det blive mueligt at dække Omkostningerne ved deres Opsamling; og man erhvervede sig paa samme Tid den menneskekjærlige Fortjeneste, at aabne en ny Erhvervskilde for Børn og Fattige.

Bistnok var det allerede for længe siden bekjendt, at Sneglene gave en meget fast Liim, med hvilken man endog kunde fitte Glas; men da man kun gjorde et hemmeligt Brug deraf, saa udeblev den nyttige Anvendelse og Udøvelse af et bekvemt Middel til at forfølge den tallose Hær af Snegle. Jeg har selv hidtil været uvidende herom; men Hr. Dr. Gleitsmann har nyligt givet mig Haab om at udfinde en Methode, hvorledes man i det Store kunde anvende Sneglene til Liimfogning. Man behøver sandsynligviis blot at bringe Massen i Kog, derpaa filtrere den og lade den afkøles.
